

Nr akt Ds.

OKRĘGOWA KOMISJA
BADANIA ZŁOŻENI NIEMIECKICH
W POZNANIU

Protokół przesłuchania świadka.

Dn. 21 czerwca 1947 r. w Poznaniu
Czesław Okrzewej Kowczy badania zbrodni
prokurator rejonu Prokuratury Sądu Okręgowego w

Niemieckich w Poznaniu
z siedzibą w

w osobie pod prokuratora A. Lehmann

z udziałem Protokółanta ¹⁾

w obecności dwóch pełnoletnich mieszkańców nieskazitelnej opinii, umiejących czytać i pisać w osobach: 1)

2), których uprzedzono o obowiązku stwierdzenia podpisem zgodności protokołu z przebiegiem czynności ¹⁾, przy udziale stron ¹⁾

na mocy art. 20 przep. wpraw. k.p.k. przesłuchał niżej wymienionego w charakterze świadka — bez przysięgi ¹⁾. Po uprzedzeniu świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie i o treści art. 106 k.p.k. — oraz o znaczeniu przysięgi, prokurator odebrał od niego przysięgę na zasadzie art. 251 § 1 pkt k.p.k. poczem ¹⁾ — zeznał on co następuje:

Imię i nazwisko: Rozalia Juraszek zd. Jabłońska
Wiek: 36 lat

Imiona rodziców: Marion i Bronisława z Silerów
Miejsce zamieszkania: Poznań, Chelmońskiego 8 m. 4

Zajęcie: studentka

Wyznanie: wym. kat.

Karalność: wiekasana

Stosunek do stron: obca

do sprawy:
Knótka po uwstetowaniu mojego im. moja siostra Karola
w Rajcu pod Madonkiem w dniu 24 czerwca 1941 r. zosta-
łam i ja w transporcie uwstetowana i uadraną dnia

¹⁾ Zbędne ustępy lub wyrazy druku przekreślić.
²⁾ W tym miejscu wpisać należy odpowiedź, jakiej udzielił świadek po uprzedzeniu go o prawie odmowy zeznań (art. 104 k.p.k.).

29 maja tego samego roku w więzieniu w Radomiu.
 W dniu 3 czerwca 1941 r. z więzienia kucio + grupa innych
 obojętne do obozu koncentracyjnego - Ravensbrück.
 Przybyliśmy tam 4 czerwca. Kwaterowano nas na kwaterach
 na bloku 16, a następnie przeniesiono w blok 14, którego
 kierowniczką była Hermina Targus, starania w Kancelarii
 na dojrzałość więźniów. Na czele obozu kwaterowca i była
 jako główna dozorczyca (Oberaufseherin) Hagenfeldt.
 Jakkolwiek sama ona nie była, to jednak była przy wystrzel-
 kach tych 55 - mianów nad więźniarkami; poza tym
 zajmowała się ona wysłaniem transportów więźnierek na smoleń-
 skie zagorzenie. Były to: transporty t. zw. „arbeits-
 unfähige”, były one od 3 marca 1942 r. do 20 marca 1942 r.
 Wygnie co drugi dzień. Tablic transportów było około 8,
 liczących po około 100 osób. Wygnie więc do 1000 osób.
 Tancerek na terenie obozu nie było, wycieczki piły się kwaterow-
 gaworej, pacho transportowano afery do innego obozu,
 prądopodohide do obozu i Buchenwaldzie. Następnie
 Langensfeld była Zimmermann, która odpracowała się szue-
 ządą kierowniczką do katek. Była też przy katek szue-
 abracata, je szue-kanie, „Mödes Weib”, „verpflichtete Polin”,
 „Pauweib” i t. p.

W czasie wydobycia dozorczyca Langensfeld musiała wy-
 kre szue-kanie przez rozstrzelanie więźniarek. Za czasów
 tego obozu w Ravensbrück odbyła się taka egrelacja po-
 ruc pierwszy dnia 5 października 1941 r. Stracano wówczas
 za śmierci obozu Targus Kowalski z Piotrkowa. Targus wię-
 niarki zostały z Ravensbrück z wygnie i stracano w wię-
 zieniach, kucio w kwaterach, ap. były więźniarki Kopp, dow-
 z pariala wadomskiego zostały stracane w Kieleck. Co-
 ten został tygnie 18 osób. Za śmierci obozu stracano
 dalej kucie kucierak w marcu 1942 r., następnie Eu-
 zeny Swarcak dnia 2 kwietnia 1942 r. Dnia 17 kwietnia
 Jurankowa Kowalska

tego samego roku rozstrzelano 18 osób / same
18 kwietnia t. s. roku 13 osób. Głównie dane mam
zapisane w notatkach, które przechowyuję. W
w notatkach tych podane są nazwiska i daty egre-
kacji. Od roku 1943 trawiono więźniarki przez powieszenie.

Komendantem obozu w Ravensbrück był SS-mann
Kegel (dawniej był kucharz obozowy), jego następcą
był Hager, który w lutym 1942 r. przeszedł - jak się
wiedział - do Hornu w Pranieburgu.

W latach 1941-42 lub - początek maja 1942 r. Legen-
feldt przetrwała do obozu w Osingheim, a jej więźniarki
objęła dozoryni z bunkra Maria Handl. Była
to inteligentka niemiecka, jej siostra była dozoryni
poriadkująca średnie szpitalce. Prowadziła
w bunkrze nie tylko własne, ale także innych
informacji o jej zachowaniu się w tym obozie.

Po objęciu funkcji t. j. Oberaufseherin Handl
spalała po całym obozie kocięta. Widziała też 13
kobiet w szpitalach, gdzie były, kąpiące się
obracając się w kąpielarni, oddzielnie w szpitalach.
Pamiętam, że przez nią więźniarki było tak dużo,
że trudno było znaleźć nazwiska; niektóre więźniar-
ki zostały pobite okrutnie.

Większość nazwisk: Elfriede Koch,
Erny Gudem i Luise Ratz - to nie są mi dane
przez nią, tylko przez kogoś innego - może
informacji jako dozoryni.

W dniu 26 marca 1943 r. wyprawa do obozu w Ab-
tenbrück i przesiedlenie kobiet do Stein-
bohlen Rolan (Nenrolan). Obrotu był karym
oddziałem obozu w Flossenbürgu. Był on polo-
wany w zachodnich Sudetach. W obozie tym była
przez jeden miesiąc, po czym udało mi się uciec
i przyjechać do domu w alpejskiej. Później
w obozie w Osingheim nie przeżyłam.

W obopie v Ravenstůck puehwała ze inuą pani (378)
Irena Liasecka, zam. v Poznaniu, Chelmon'skiego
Nr. 8 m 4. Puehwała ona v tym obopie do konca
wojny.

wiele sprawy łow z obopie v Ravenstůck wafaty
pudac'p. harta germanowska z bydgoskery.

Dadaj v kuni, ze v ciecie puzgodowania Langen-
feldt: handd v Ravenstůck, lekar-ss i puzp. nui-
weryteta Sehardt waz z nystatem Fischerem puz-
prawadali do i wadralne operacyi na juczniarkach.
Langenfeldt puzszala niezniarki dopoddania sig ope-
racyi grotke wrotplania.

za cesim pastornego liano wictia obopem kabinez
puz Langenfeld, da. 25 marca 1934. goly puzgotowano
nas do apusverban obopie v Ravenstůck, satkuztes v
ty puzd t. pu. Schreibstaby (v obopie wuzdorata Langen-
feldt) ze male dociwuzta rozpiske v wada P. 14 lat,
abrami w sawage ^{ich. wlaty} abramia, kande z lantky i wuzetke
v rze. Powiewi abramiali te dociwuzta ss wani,
ktory puzprawadali w gble apelacyi, wneto v tym
wuzdka abramusta te puzty z puznowiz na stracew.
Langenfeld niezspitiri wia, jakilos spozdat te male
apiany.

p.p.p.
Juwankowa Rosalia
Zabawczano
Jehury

Biuro Archiwizacji

f